

Дзвоник

№ 210

Журнал для українських дітей Румунії

Місячник Союзу Українців Румунії. 17 рік видання, жовтень, 2024 рік

Дзвоник (Clopotel)

№ 210, 2024 р.

*Журнал для українських дітей Румунії.
Заснований у 2007 році.*

ISSN 2501-2630

ISSN-L 2501-2630

Над *Дзвоником* працювали:

Головний редактор: Людмила Дорош

Редактор: Ольга Сенишин

Редколегія: Міхаєла Гербіл,

Михайло Михайлюк, Михайло Трайста

Адреса редакції:

м. Бухарест, вул. Раду Попеску, 15, с.1

тел.: 021-222-07-29; 021-222-07-37;

телефони/факси: 021-222-07-37

Adresa redacției:

str. Radu Popescu 15, sect. 1

București, România.

Електронна адреса редакції:

clopotel@uur.ro

Друкарня:

«RCR Print»,

Бухарест, Румунія

Дзвоник пропонує:

- * казки й оповідання
- * вірші, загадки
- * пісеньки
- * сторінки-розмальовки
- * вироби своїми руками
- * дидактичну сторінку
- * переклади румунських класиків
- * сторінку народознавства
- * рубрику «Славетні українці»
- * рубрику «Вивчаємо англійську»

Дзвоник завжди радо прислухається до
ваших пропозицій і друкуватиме
надіслані вами спроби!

*Увага! За достовірність надрукованих
матеріалів відповідають їх автори!*

Наталя КАРПЕНКО

Фарбувала осінь

Фарбувала осінь
Всім деревам коси,
Устеляла трави
Листям кучерявим.

Дощ і мряку осінь
Під полою носить
І лишає зранку
Паморозь на ганку.

Тетяна ВИННИК

Покрова

Угорі росте підкова,
По зірках іде Покрова.
Вкриє землю оберігом –
Або листям, або снігом.

Йди, Покровонько, до нас,
Хай настане добрий час –
Козакам і воякам,
Й всім на світі діточкам!

Пісенька лісових грибів

Нас не всі знають,
Хоч нас не минають,
Зривають, зминають,
Переступають!

Під капелюшками
Ми засинаємо.
Перед ножем
Голови не схиляємо!

Не боїмося чорнії хащі –
Любимо осінь.
Отруйні, корисні, але найкращі –
Ліки для лосів!

ГОЛОСУЙТЕ!

СОЮЗ УКРАЇНЦІВ РУМУНІЇ

ПАЛАТА ДЕПУТАТІВ

Рухаймося далі разом!

СУР

МАРІЯ
САБО-КОНДРЕЙ

ІРИНА ЛЮБА
ГОРВАТ

МИКОЛА-МИРОСЛАВ
ПЕТРЕЦЬКИЙ

ІЛЛЯ
САУЧУК

ВАСИЛЬ
ПАСЕНЧУК

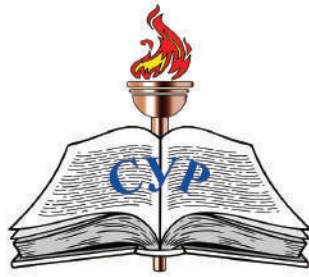
ЛУЧІКА
ГЕРМАН

ЗА МАЙБУТНЄ, В ЯКОМУ ГОЛОС КОЖНОГО ПОЧУТИЙ

Союз українців Румунії,

10 пріоритетів/стратегічних напрямків діяльності

1. СУР захищає і розвиває велику і прекрасну українську родину в Румунії. Українська спільнота в Румунії має політичний потенціал, що зростає в геометричній прогресії, який тільки Союз українців Румунії може, вміє і прагне розвивати.

СУР розробляє згуртовану політику, щоб зберегти в довгостроковій перспективі єдність спільноти, яка, на жаль, має багато ворогів, як внутрішніх, так і зовнішніх. Українська спільнота в Румунії – це велика і прекрасна родина. Ми захищаємо і посилюємо цю родину, незважаючи на зусилля тих, хто хоче, щоб вона була меншою, слабшою і більш розділеною/поділеною. Ми маємо всі необхідні інструменти та ресурси для її захисту. Маємо інструменти та ресурси, щоб захистити силу і красу великої української родини в Румунії.

2. Ми не зупиняємося на ідеалі успадкування та увічнення краси цієї родини. Ми хочемо збільшити її шанси на успіх. Ми щодня працюємо над тим, щоб значно і переконливо підвищити ефективність української спільноти в Румунії, її шанси бути креативною, інноваційною, видовищною. Ми робимо нашу спільноту креативною, натхненною, сучасною, зі зростаючими можливостями та здібностями досягати кращі результати, існувати та виражати себе у світі.

3. Наша сила походить від сили наших переконань. Ми маємо сильні переконання, принципи та цінності. Ми несемо в собі переконання наших предків, які пережили

важкі часи страждань і випробувань. Ці переконання роблять нас сильнішими. Полум'я у нашому вогнищі лише загартовує нас. Ми збережемо все те, що маємо від наших батьків, дідів і прадідів: українську мову, український ко-

стюм, українську пісню, український танець, українські звичаї, українські традиції. Ми не розпорошимо їх, не забудемо їх, не відкинемо їх. Збереження нашої ідентичності є запорукою нашої єдності та ефективності. Це ключ до нашого майбутнього.

4. Наша ідентичність – європейська. Українці в Румунії, разом із румунською більшістю, є справжніми європейцями з точки зору географії, історії, культури, освіти, менталітету та вибору. Європа – це синтетична назва того, що нас виражає, Європа – це синтетична назва того, що нас об'єднує.

5. Ми відповідально будуюмо європейську мрію у себе вдома. Ми захищаємо, зберігаємо і розвиваємо нашу українську ідентичність в Румунії, але також захищаємо, зберігаємо і розвиваємо наш європейський профіль. Ми сумлінно будуюмо Європу в Румунії, разом з румунською більшістю. Наша спільна мрія – принести сюди справжню Європу, здійснити тут європейську мрію та користуватися її перевагами. Незабаром і наші брати та друзі в Україні також зможуть здійснювати свою європейську мрію, будуючи в Києві Європу, таку ж гарну і процвітаючу, як у Лісабоні, Парижі, Лондоні чи Бухаресті.

6. Нашими інструментами та ресурсами для захисту та просування української

ідентичності в Румунії є дипломатія, відповідальність та діалог. Ненависть, агресія та варварство нам чужі. Ми постійно розвиваємо конструктивний діалог з усіма, хто хоче нас зрозуміти і підтримати. Всі, хто нас розуміє і підтримує, – наші друзі. Ті, поодинокі, хто (поки що) не розуміє і не підтримує нас, неодмінно стануть нашими друзями. Наша зброя – добра воля, відкритість, діалог, дипломатія, порядність.

7. Ми постійно підвищуємо рівень та якість життя українців у Румунії. Ми підвищуємо якість їхнього життя через масштабні інвестиції в інфраструктуру, через ідеї, що генерують інвестиційні проєкти. Ми створили та розвинули в СУР потужну та креативну команду, яка знає, як писати проєкти, які фінансуються з європейських фондів. Наші цікаві та креативні ідеї допоможуть створити якісні проєкти та залучити європейські гроші, великі інвестиції в наші громади. Ідеї породжуватимуть проєкти, проєкти приноситьимуть інвестиції, а наші місцеві громади процвітатимуть.

8. Ми значною мірою покладаємося на наші місцеві громади. Громада освячує місце, так само як і людина. Ми приносимо в ці громади інвестиції, ми приносимо європейські стандарти життя. Але любов до того, ким ми є, повагу до принципів, переконань і цінностей ми будуємо разом. Ми постійно працюємо над збереженням і примноженням в наших громадах успадкованої від наших предків спадщини. Працьовитість, віра в Бога, довіра до школи та освіти, етика, мораль, чесність і здоровий глузд – саме на цих цінностях будується процвітаюча громада, а не лише на інфраструктурних проєктах. Якість нашого життя значною мірою визначається силою наших переконань, нашою повагою до традицій, а також до правил спільноти. Ми

дбаємо про свою душу і свій дух, щоб не дати їм загубитися в метушні світу, який більше не вірить у коріння, традиції, цінності та приклади для наслідування.

9. У цьому божевільному світі, готовому загубитися або легко продатися, ми, українська спільнота в Румунії, є міцним якорем. Тому що ми тримаємося наших переконань, нашого особливого способу життя. Тому що ми зобов'язані і маємо честь зберігати свою ідентичність. Ми не боягузи, ми не створюємо потрясінь, ми не пропагуємо ненависть, ми не створюємо розколів. Ми – якір стабільності, відповідальності та здорового глузду і довели це протягом усієї нашої історії. Ми – острів рівноваги у хиткому світі. Ми були і залишаємося якорем, стабільністю і рівновагою.

10. Ми маємо все більше друзів, партнерів та союзників. Ми є частиною національної мережі партнерств, до якої входять фундаментальні державні інституції, центральні та місцеві органи влади, стратегічні установи, професіонали, культи та неурядові організації. Ми постійно розвиваємо партнерські відносини з друзями та інституціями в Україні. Ми просуваємо наші моделі передового досвіду та ефективності в Україні та Республіці Молдова. Ми вже добре представлені у Світовому Конгресі Українців, де просуваємо румунську модель забезпечення прав осіб, які належать до національних меншин, як еталон передового досвіду. Ми присутні всюди в Європі та в світі завдяки нашим друзям та партнерам. Їх якість та масштаб є підтвердженням правильності обраного нами шляху: відповідальності, дипломатії та діалогу. Коло друзів української спільноти постійно збільшується, ресурси спільноти постійно зростають. Ми переконливо примножуємо нашу спадщину, у всіх її формах.

Оксана НЯМЧУК

Прийшла осінь

Із кожного будинку світ бачиться по-різному. Ми дивимось у вікно і бачимо світ таким, яким ми його пізнаємо з оповідей.

Щось дивовижно приємне відчувається у компанії бабусів і дідусів. Слово, яке ідеально описує це почуття, – це комфорт, повне благополуччя. Тоді, коли вони сміються, оповідаючи бувальщину, обіймають і нестять нас поглядом, виникають ці найприємніші відчуття. Обстановка стає казковою, теплою і доброю, навіть запахи, головне, безтурботною. Тоді твориться щось настільки унікальне, що й зупиняти не хочеться.

Наша сьогоднішня історія теж покликана дарувати відчуття благополуччя. У нас, як і за кордоном, – а ми цим поцікавилися, – восени люди збираються в теплих будинках, прикрашених і пропахлих осінніми речами, і як годиться восени, сидять та слухають казки, попиваючи каву чи чай та смакуючи чимось добреньким.

Був давним-давно маленький Листочок, який зітхав і плакав, як це часто робить листя, коли його ворухить легкий вітер. І спитала його Гілочка:

– Що сталося, Листочку? Чому ти сумуєш? Листочок, гірко ридаючи, відповів:

– Вітер тільки-но сказав мені, що одного разу він мене розірве і кине помирати на землю!

Гілка розповіла це Гілляці, на якій вона виросла, а Гілляка – Дереву.

Дерево тоді тихо зашелестіло і прошепотіло Листочкові:

– Не бійся. Тримайся міцно і ти не впадеш, поки сам цього не захочеш.

І ось наш Листочок перестав зітхати, а продовжував вібрувати і співати. Кожного разу, коли Дерево коливалося й хитало гілками, Листочок весело танцював угору й униз, наче ніщо й ніколи не могло його зірвати. І так він ріс усе літо, аж до вересня.

Коли настали прохолодні осінні дні, Листочок побачив, як всі його побратими-листочки

навколо стали дуже гарними і різнокольоровими. Дехто став жовтим, дехто – червоним, а дехто – сумішшю обох кольорів. Наш герой запитав Дерево, що це все означає. І Дерево йому відповіло:

– Всі ці листочки готуються до польоту і, радіючи, одягнулися в ці прекрасні кольори.

Листочкові теж захотілося перевдягнутися, перетворитися в гарного, червоного.

Він голосно зашелестів, весь затремтів і став червоним, як вогонь.

– І в нас є святковий одяг! – зашуміли йому інші дівчата-сусідки. – Ми готові летіти!

Аж ось відчувся порив вітру, і наш Листочок понісся з ним, закружляв у повітрі й ніжно гойдався над кущами, живоплотом, осінніми квітами та іншими гарними місцями. Із легким запамороченням від усіх обертів і нових небачених речей, він плюхнувся на берег річки поряд із кількома іншими своїми друзями і, втомлений, заснув.

І снилося йому, що він – тепле пальто. Він і не відчув, коли налетіла заметіль і сніг...

Пріоритетні дії та діяльність представника СУР у Палаті депутатів у період 2020–2024 рр.

1. Насичена та відповідальна парламентська діяльність, зосереджена на пріоритетах української спільноти в Румунії. Конкретні цифри: 119 виступів, з яких 66 політичних заяв; 138 запитів та звернень; 32 ініційовані законопроекти, з яких 7 прийнятих законів. Ми з великою моральною відповідальністю відстоювали інтереси української спільноти у румунському парламенті і, в ролі представника цієї спільноти, були активною частиною політичного життя, відповідальною складовою механізму прийняття рішень на національному рівні, фасилітатором проєктів для наших місцевих громад.

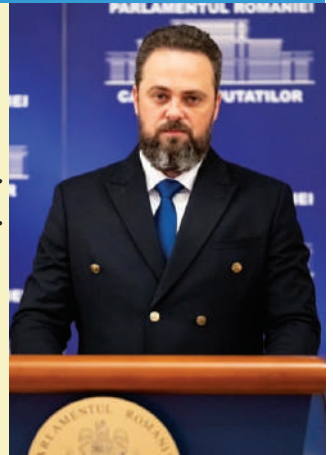
2. Відповідальне представництво спільноти на національних та міжнародних діалогових майданчиках. Представник СУР відстоював інтереси спільноти в Парламенті Румунії як у Фракції національних меншин, так і в Комітеті з питань культури, мистецтва та ЗМІ (заступник голови), а також у 4 групах дружби з парламентами інших країн (Парламентська група дружби з Канадою, як секретар, Парламентська група дружби з Україною, Парламентська група дружби зі Швейцарією та Парламентська група дружби з Естонською Республікою). У 2024 році представник СУР був обраний регіональним віце-президентом Світового Конгресу Українців, найпотужнішої міжнародної організації української діаспори. Таким чином, ми підвищили видимість української спільноти Румунії та розширили коло її друзів у Румунії, в Україні та в світі.

3. Безумовним пріоритетом СУР була політична боротьба за консолідацію ідентичності української спільноти в Румунії, збереження, розвиток і популяризація її цінностей та традицій, рідної української мови, українського народного вбрання, народних пісень, танців і специфічних звичаїв. Ми зберегли незмінною нашу ідентичність, яку нам передали наші

прадіди, діди та батьки в тих місцях, де ми народилися.

4. Каталізатор та координатор національної підтримки української спільноти. Визначення, посилення, диверсифікація та реалізація пріоритетів із підтримки центральних та місцевих органів влади Румунії для утвердження ідентичності української спільноти в Румунії, доступу до освіти рідною мовою та визначення шляхів вирішення її потреб та проблем – були в центрі нашої уваги. Завдяки нашим зусиллям українська спільнота постійно перебуває на порядку денному роботи та дій центральних і місцевих органів влади, мобілізується та координується на постійній основі керівництвом СУР. Завдяки постійному конструктивному діалогу, наполегливості, дипломатії та відповідальності ми згуртували всіх друзів спільноти в Румунії, всі інституційні та громадські ресурси країни, щоб бути поруч з українською спільнотою, розуміти, знати, шанувати та любити її.

5. Розвиток місцевих українських громад. Ми принесли значні інвестиції в наші місцеві громади, на десятки і сотні мільйонів євро. Сформувавши стратегічні інвестиційні цілі, що фінансуються з державного та місцевих бюджетів. Ми розробили проєкти, що фінансуються ЄС для розвитку наших місцевих громад. Створили команди експертів з написання проєктів, що фінансуються ЄС. Ми побудували міцні партнерські мережі з найважливішими установами Румунії та сусідніх країн для написання та реалізації інвестиційних проєктів на благо наших громад.

(Продовження на 8 сторінці)

(Початок на 7 сторінці)

Створили міцні передумови для їхнього сталого розвитку. Ми постійно мобілізували ідеї, проєкти, людей і ресурси для розвитку наших громад, розбудови інфраструктури, розвитку матеріальної та освітньої бази тощо. На основі цих проєктів українські громади поступово стануть процвітаючими, заможними. Ми працювали і працюємо постійно, відповідально, творчо та з помітними і переконливими результатами, щоб підвищити рівень та якість життя українців Румунії.

6. *Збільшення представництва української спільноти в органах місцевого самоврядування.* На місцевих виборах 2024 року ми досягли збільшення приблизно на 25% нашого повітового та місцевого представництва. У 8 повітах (Арадському, Ботошанському, Марамуреському, Сату-Марському, Сучавському, Тіміському, Караш-Северінському та, вперше, Тульчанському) маємо рекордну кількість місцевих представників. Ми значно і переконливо підвищили ефективність роботи місцевих адміністрацій та наших місцевих обранців у цих органах. Від їхніх проєктів, бачення та сили на місцевому рівні залежатимуть великі проєкти спільноти. Ми неухильно збільшуємо представництво української спільноти в органах місцевого самоврядування і зробимо наших представників на місцях сильною командою експертів та посадовців, які принесуть якісні проєкти та великі інвестиції у свої громади.

7. *Посилення культурних, гуманітарних, освітніх обмінів з Україною:* збільшення підтримки з боку українських органів влади та місцевих громад для задоволення освітніх та самобутніх потреб української спільноти в Румунії (надання книг та підручників, підготовка вчителів української мови, логістична та матеріальна підтримка тощо). Ми привезли до наших громад українські книжки з України, необхідні педагогічні та матеріально-технічні засоби для викладання української мови, знайшли друзів та партнерів для реалізації наших великих проєктів у сфері освіти.

8. *Просування з високої трибуни Парламенту ініціатив, які зміцнюють європейське покликання Румунії та європейське покликання української спільноти в Румунії:* ми просували високі стандарти ефективності в освіті, проєкти для молоді, для прийдешніх поколінь, проєкти та стандарти ефективності у місцевій адміністрації, зелені (екологічні) ініціативи. Європейські цінності, молодь, освіта та навколишнє середовище були нашими постійними цілями та пріоритетами. У нестабільному світі ми були якорем стабільності, балансуєчим фактором, європейським якорем.

9. *Сприяння та зміцнення двосторонніх відносин між Румунією та Україною на постійній основі:* сприяння контактам між центральними та місцевими органами влади, діловими колами, місцевими представниками української спільноти та місцевими представниками української влади на рівні областей, районів та громад тощо. Ми були «приводним пасом» двосторонніх відносин між Румунією та Україною, мостом великих проєктів у двосторонніх відносинах, елементом, який уможливив бажання сторін розбудовувати стратегічне партнерство. Разом із румунською спільнотою в Україні ми є гарантією та фундаментом стратегічного партнерства між Румунією та Україною, духовним мостом, по якому можна рухатися в обох напрямках.

10. *Постійне посилення підтримки європейських устремлінь України та Республіки Молдова, а також підтримки українських переселенців, які знайшли притулок у Румунії.* Ми розробили і реалізували сотні проєктів підтримки переселенців, були частиною більш широких національних зусиль, спрямованих на полегшення їхнього в'їзду і перебування в Румунії, спрощення і полегшення їхнього розміщення та інтеграції в румунське суспільство. Війна в Україні перевірила і зміцнила нашу здатність до згуртованих дій, а також нашу здатність підтримувати біженців. Ми також є частиною більш широких національних зусиль із надання багатовекторної підтримки Україні в цій війні і підтримки європейських та євроатлантичних прагнень України та Республіки Молдова.

Наталка ЛОГВИН

Неслухняне жабеня

Лежачи на теплому пісочку, Жабеня любило виспівувати:

– На Козиному болоті,
жабки зранку на роботі,
лиш лежу на сонці я,
та й співаю:

Ква-ква-ква,
Ква-ква-ква,
Лине пісенька моя
Ква-ква-ква,
Ква-ква-ква,
Тут найкраще в світі я!

А коли сонечко припікало, то стрибало в болото і від задоволення продовжувало співати:

– Ква-ква-ква
Ква-ква-ква.
Яка тепленька вода!..

І так Жабеня співало, загоряло й вихвалялось ціле літечко, яке швидко пролетіло. Непомітно прийшла осінь. Дні ставали коротші і прохолодніші. Сонечко вже не було таким щедрим і вже не припікало, як раніше. Птахи почали залишати рідні домівки і відлігати у теплі краї.

Та Жабеня не помічало цього. Воно вже трохи піросло, набралось сил і далі чимдуж стрибало та співало, продовжуючи жити безтурботним жаб'ячим життям. Та ось одного ранку Жабеня побачило жовті кленові листочки на воді.

– Ой, який великий і красивий золотавий листок! Зараз я на нього плигну і попливу в далекі світи! – раділо воно.

Жабеняті дуже хотілося стати вільним і не слухати маму, яка завжди йому приказувала: йди чистити зубки, переодягнися, бо ти забруднилось у болоті, почитай книжечку, допоможи мені і своїм братикам. Не довго вагаючись, Жабеня стрибнуло на листок, зручно всілося на ньому, а потім відштовхнулося зеленою стеблинкою від

берега. Вітер підхопив його листок-кораблик і Жабеня вирушило в незвідану дорогу з цікавими пригодами.

– Як чудово! Я сам подорожую! Я вже дорослий!

На радісах Жабеня навіть заспівало:

– Ква-ква-ква,
Ква-ква-ква,
Гарна подорож моя!

Наш мандрівник отямився, коли побачив по берегах високі густі зелені дерева, які на його болоті не росли. Також на воді були білі лілії між зеленими великими листками, а далі суцільною стіною стояв густий-прегустий коричнево-зелений очерет.

Жабеняті стало страшнувато.

– Ой, а що там за очеретом? – розгубилося воно.

Сонечко сідало за обрій. Сутеніло. Жабеня від страху тремтячим голосом тихенько заспівало:

– Ква-ква-ква-
Ква-ква-ква
Де хатиночка моя?..

Воно ще раз оглянулось довкола і зрозуміло, що все навколо чуже і вороже. Йому стало так страшно, що воно тихенько заплакало і сумно заспівало:

– Кваква-ква
Ква-ква-ква
Де матусенька моя?..

Сльози котились у воду, наче дощ із неба падав. Аж раптом перед ним із води виглянула чорна, вусата, з двома гострими білими зубами мордочка. Це старий Бобер шукав їжу для своїх діток.

– А ти чого сюди приплив? – сердито запитав Бобер. – Заважаєш мені тут полювати. Може, ти ще й рибку хочеш у мене забрати? Чи не так?

– Ні, ні, – перелякано відповіло Жабеня.

(Продовження на 10 сторінці)

(Початок на 9 сторінці)

– Я заблудилось. Я хотіло вирушити саме в далекі мандри. А тепер мені страшно. Я хочу додому, до мами.

– Не плач, – прохрипів старий Бобер, – сьогодні вже пізно і я не зможу провести тебе додому. Тобі доведеться заночувати тут, у нашому очереті. А завтра вирішимо, як тобі допомогти.

Жабеня в очереті ще трішки поплакало та й заснуло на своєму листочку-кораблику. Прокинулось воно від того, що хтось над ним голосно крикав. Це велика Качка з маленькими каченятами голосно ще раз крикнула, а далі заходилася розпитувати:

– А ти хто? Звідки тут взявся? Що тут робиш? Я таких раніше тут не бачила.

– Я... я маленьке Жабенятко з Козиного болота. Я хотіло подорожувати і заблудилося. Я хочу додому, до мами...– заквакало воно тихенько.

– Кря-кря! – голосно крикнула Качка, повернувшись до своїх каченят. – Ось бачите, дітки, що буває з тими, хто не слухає маму.

Жабеняті було соромно, але воно не знало, що робити і до кого звертатися у таких випадках.

– Я тобі допоможу, хоч ти і далеко запливло, неслухняне Жабеня. Я попрошу дядька Бусола, нехай він віднесе тебе до хати.

– Ой, – злякалось Жабеня. – мені мама казала, щоб я ховалось від бусола, бо він може мене проковтнути.

І від страху у Жабеняти затрусилась лапка.

– Не бійся, – заспокоїла качка, – дядько Бусол дуже добрий. Таких малих, як ти, він шкодує і не чіпає. А ось і він.

Бусол ішов поважно, високо піднімаючи ноги й гордо поглядаючи навколо. Справжній джентльмен!

– Добридень, дядьку Бусол! – доброзичливо привіталась Качка. – А чи не можете ви цьому маленькому Жабеняті потрапити на своє Козине болото?

– Та звичайно допоможу. Якщо Жабеня буде слухняним.

– Буду, буду, – плачучи, закивав наш малюк.

– Та не плач, малечо, – промовив Бусол. – Для того, щоб подорожувати, потрібно багато чого знати. А для цього треба ходити до школи і гарно вчитись.

– А ти до школи ходиш?– запитала Качка.

– Ні, – відповіло Жабенятко. – Я піду до школи, я буду вчитись гарно, тільки віднесіть мене додому!

Лелека поклав червоним дзьобом, розправив величезні крила і сказав:

– Я трішки присяду, а ти стрибай мені на спину, добре чіпляйся за мою шию і я віднесу тебе до твого Козиного болота. Я знаю, де воно знаходиться.

Дядько Бусол швидко долетів із Жабенятком до його рідного болота, де на нього вже чекала стурбована мама. Скільки ж радості було у неї, коли вона побачила своє неслухняне дитя!

Жабеня подякувало Бусолові, а мамі пообіцяло, що без її дозволу більше ніколи не мандруватиме.

●●● Славетні українці ●●●

Гетьман Петро Сагайдачний

З Ольгою Сенишин

Це найвідоміший і найславетніший гетьман Війська Запорізького до часів Богдана Хмельницького, який перетворив козаків на могутню воєнну силу, на яку всі сусідні держави змушені були зважати. Петро Конашевич-Сагайдачний був блискучим полководцем та політичним діячем, одним із засновників козацького флоту, а його гетьманування стало цілою епохою в історії українського козацтва. За його сприяння було відновлено православну ієрархію у Речі Посполитій, засновано школу при Київському братстві, що згодом розвинулась у Києво-Могилянську академію. Сучасники називали його *«політик великий і справний»* за те, що не йшов на відкрите політичне протистояння, а використовував дипломатію для утвердження і проведення своєї лінії. Він просував концепцію руського народу як третього (із польським і литовським) рівноправного народу Речі Посполитої: *«Народ наш руський до польського народу прилучився як рівний до рівного, як вільний до вільного»*. Про нього і сьогодні співають пісні, а православна українська церква визнала його святим благовірним гетьманом.

Петро Кононович Конашевич народився близько 1582 року на Самбірщині (тепер Львівська обл.) в православній родині. Відомо, що він навчався в Острозькій школі – в той період одна з найвидатніших на території українських земель. Його робота *«Пояснення про унію»* та низки віршів говорять про хист до наук та високу освіченість, інтелігентність автора. Десь у 1598 році молодий Конашевич приєднався до Війська Запорізького, став відмінно натренованим лучником, за що й отримав своє друге прізвище – Сагайдачний (*сагайдак – лук разом зі шкіряною сумкою або дерев'яним футляром зі стрілами*). Петро Конашевич став сприйматися козаками як авторитетна особа через свій розум та відвагу. Дотримуючись політичного такту, він швидко висунувся й посів перше місце серед запорожців. Уже 1616 року Сагайдачного було проголошено гетьманом Війська Запорізького.

Його організаторські здібності добре проявилися в першу чергу у вишколі запорожців та створенні регулярних частин війська. Залізна дисципліна, яку всіляко підтримував Петро Сагайдачний, зро-

били свою справу досить швидко. Військо стало якісно найкращим в Європі. Усі козаки вивчили пішу та кінну службу, стріляли з мушкетів, орудували шаблею, списом, кидали ножі. Кожна сотня мала вузьких спеціалістів: розвідників-пластунів, гармашів. Сагайдачний запровадив скорострільний рушничний бій, мотузні драбини з гаком; знаки сурмою, ракетами. Військовий геній гетьмана, вміння не канючити гроші у партнерів, а здобувати їх, дало можливість утримувати справжнє військо на 40 тисяч козаків. Надзвичайну сміливість козаки тепер стали поєднувати із тактичними та стратегічними факторами військового мистецтва. Сагайдачний розробив і вдосконалив козацьку тактику морського бою на «чайках» – швидкохідних човнах. Із 1600 року він керував майже всіма значними військовими походами, які посилювали позиції козацтва серед сусідніх імперій. Вже як гетьман він послідовно використовував усі можливості для посилення України у складі Польщі.

Найбільше прославився Петро Сагайдачний у знаменитій Хотинській битві (1621 р.) під час війни між Польщею та Туреччиною. Тоді могутня турецька армія у 300 тисяч чоловік була фактично розгромлена 40-тисячним військом козаків. Навіть комісар польської армії мусив визнати: *«Справжніми переможцями під Хотиним і рятівниками Польщі були козаки»*. За свої заслуги і як символ перемоги над турками гетьман отримав меч із діамантами та золотом, який зберігається в Кракові і по цей день.

Сагайдачний заплатив життям за цю перемогу: укритий ранами, отриманими під час Хотинської облоги, гетьман їхав додому на возі від королеви-ча та в супроводі королівського лікаря. Він помер у Києві 20 квітня 1622 року. Поховали його в Богоявленській церкві Київського братства, яку було знищено в радянські часи. Гетьман залишився вірним своїй боротьбі та діянню до кінця: своє майно поділив між дружиною та братськими школам, яким допомагав упродовж усього життя.

Вивчаємо англійську

з Іриною Савіною

1. Ось і настав час гарбузів, видовищних убрань та солодоців. Час Хелловіну. А чи ти знаєш історію цього свята та звідки воно до нас дійшло? Давай перевіримо за допомогою цієї вікторини. Обери правильні відповіді до запитань. Скористайся ключем у кінці.

2. Поєднай слова із зображеннями. Переклади їх українською мовою.

1. When do we celebrate Halloween?

- a. The 31st of October.
- b. The 31st of December.

2. Where does Halloween come from?

- a. English tradition.
- b. Celtic tradition.

3. What is a Jack-o-Lantern?

- a. A watermelon.
- b. A pumpkin.

4. What do children say on Halloween?

- a. Trick or treat.
- b. Treat or trick.

5. What people wear on Halloween?

- a. Uniforms.
- b. Costumes.

6. What children get on Halloween?

- a. Ice cream.
- b. Candies, sweets.

Cat

Witch

Pumpkin

Ghost

Skull

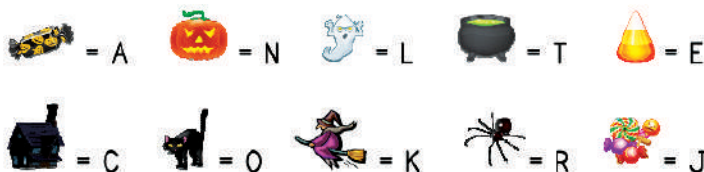
Spider

Candy

4. Розмалюй за цифрами.

1.a; 2.b; 3.b; 4.a; 5.b; 6.b2.

3. Розшифруй приховані слова. Що в тебе вийшло? Переклади їх українською.

Color by Number

- 1 - Blue
- 2 - Orange
- 3 - Green
- 4 - Purple
- 5 - Brown
- 6 - Yellow

Станіслав ШАПОВАЛОВ

ФВІЇ БУКВАРИК

Єє

Траву, грибки, сунички
Несе єнот до річки.
Помиє все разів із шість
І тільки після цього з'їсть.

Ии

Хтось із лісу крикнув: «Ич!»
Може, діти, може, сич.
А можливо, ехо знову
Загубило десь півслова.

Жж

Журилася жабка:
«Вже скоро зима,
А в мене ні шапки,
Ні шубки нема.
Доспіла калина,
Став голим кленок,
А тут ні кофтини,
Ані чобіток.
Заріюся в мулі
Й просплю до весни,
Де раки заснули,
В'юни і лини».

Іі

– Булько-індик,
Іди в курник!
А він на всіх булькоче –
Окрему хату хоче.

Її

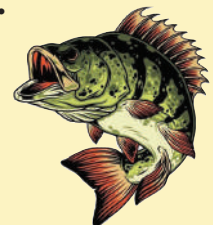
– А чому це їжачок
Та такий колючий?
– Це щоб ти його, дружок,
Не чіпав, не мучив.

Зз

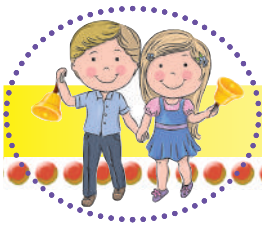
Хліб – усьому голова,
А вухань проспав жнива
І тепер в зимову пору
Мусить гризти мерзлу кору.

Йй

Тато йоржика впіймав,
Син з гачка його знімав:
– Ой-ой-ой, який колюка –
Поколов плавцями руку.

Тематична картка «Ми – діти козацького роду»

1. Прочитайте вірш і скажіть, про кого він.

*Козаче, воїне величний,
Прославлений ти у віках!
У куряві, в гарячих битвах
Ти торував свободі шлях.*

*Віками боремось за Волю,
Низький доземний вам уклін,
Славетній козацькій вої,
Що українство зберегли.*

*Не дали розтоптати парость,
Корінням дали прорости
Могутній нації незламній
На Богом даній нам землі!*

(І. Козак)

2. Прочитайте текст про козаків та підкресліть правильну форму однини або множини іменника.

Колись, у давні часи, на наш рідний край/краї нападали вороги, які хотіли знищити, згубити український народ/народи. Але були в Україні славні захисник/захисники, що боронили її від лютого ворога – КОЗАКИ.

Козаки/козак завжди стояли на обороні рідної землі. Воювали і на суші, і на морі, стерегли кордон/кордони. Українські козаки були кращими піхотинцями в Європі, мали великий флот та цікаві традиції/традицію. А про їхні славетні похід/походи та бої досі ходять легенди/легенда, про них пишуть книга/книги та вивчають як історичний спадок/спадки.

Козаки для України стали символом/символами свободи, ідеалом воїна для усіх наступних покоління/поколінь. Військові подвиги/подвиг козацтва надихають і сучасних українських воїна/воїнів.

3. Уважно прочитайте прислів'я про козаків і впишіть слова замість зображень. Поясніть, як ви розумієте ці вирази.

та ніч козакові товариші.

То не козак, що боїться

А що козакові треба: степу,

й неба!

До булави треба

Береженого Бог береже, а козака –

Б е з

немає й козака.

Козак без коня, що воїн без

Лучче смерть на

ніж життя в неволі.

Козак з бідною, як

з водою.

Довідка: кінь, собака, хліба, голови, шабля, коня, пістоля, полі, риба.

4. Уважно прочитайте текст «Життя козаків на Січі». Впишіть замість крапок відповідні за змістом слова з довідки. Підкресліть однією лінією іменники в однині і двома лініями – іменники в множині.

Козаки жили в куренях на ..., яку оточував глибокий ... і височезний вал, із дозорними ба-

штами і бійницями для гармат. Цей дерев'яний ...був обнесений дерев'яним частоколом. Все це говорило про те, що тут живуть ... Посередині Січі знаходився ... для навчання військової справи. Тут майбутніх ... вчили триматися на ... , володіти ... та стріляти. На цьому ж майдані козаки голосували за ... і карали тих, хто порушив ... Запоріжжя. Посередині майдану стояла ... Покрови Пресвятої Богородиці – заступниці усього ...

Запорожці мали багато справ по господарству, адже на Січі ... не було. Їм доводилося поратися самотужки на ... , в кухні та біля Також козаки полюбили грати на музичних ... , співати ... танцювати та влаштовувати показові бої на втіху собі та іншим.

Довідка: Січі, рів, замок, лицарі, майдан, вояків, коні, шаблею, Гетьмана, закони, церква, козацтва, жінок, городі, тварин, інструментах, пісень.

5. Перевірте свої знання про козаків та їхнє життя. Прочитайте уважно речення та всі нижчеподані варіанти. Знайдіть правильне продовження речення та підкресліть його.

1) День українського козацтва святкуємо

А. 1 січня після Нового Року.

Б. 25 грудня на Різдво.

В. 14 жовтня на свято Покрови.

2) Слово «козак» означає

А. «одинак».

Б. «вільний воїн».

В. «недоторканий».

3) Козаки жили на

А. Січі.

Б. пагорбах.

В. кораблях.

4) На територію Запорізької січі не мали права заходити

А. жінки.

Б. собаки.

В. коні.

5) Найважливішою ознакою влади в козацькому війську була

А. шапка.

Б. булава.

В. шабля.

6) Найвідомішим козацьким танком є

А. вальс.

Б. гопак.

В. самба.

7) Козаки називали свої швидкі човни

А. чайками.

Б. ведмедями.

В. їсаксами.

8) Найвідомішою козацькою стравою є

А. торт.

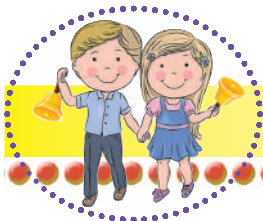
Б. салат.

В. куліш.

6. Кросворд «Ми козацької крові та козацького роду».

Рубрику підготувала Ольга Сенишин

Зроби своїми руками

Парасолька

З Людмилою Дорош

Ось і настала осінь... Ще донедавна блакитне, осіннє небо стане темним та хмарним, закапає дощик і всі ми розкриємо парасольки. А щоб пасмурні осінні дні стали веселішими та яскравішими, ми навчимо вас робити веселі

кольорові парасольки, якими можна прикрасити будь-яке приміщення.

Для роботи нам потрібні: кольоровий папір, склянка, простий олівець, фольга, ножиці, двосторонній скотч, нитка, тонка дерев'яна паличка, суперклей.

Крок 1. Для виготовлення кожної парасольки потрібно зробити заготовки – по 12 кіл із кольорового паперу. Можна вирізати кола з паперу одного кольору або зробити різнобарвні парасольки. За допомогою склянки простим олівцем окресліть коло на папері. Виріжте їх.

Крок 2. Паперове коло потрібно зігнути двічі через лінію центру. Ви отримаєте одну з 12 деталей для парасольки.

Крок 3. На кожну деталь потрібно наклеїти лінію двостороннього скотчу (із лівого боку, як на малюнку).

Крок 4. Усі дванадцять частин потрібно з'єднати між собою, аби утворилася парасолька.

Крок 5. Виріжте з фольги квадрат (13-15 см). Покладіть лицьовою стороною на підлогу, на нижній кутик покладіть дерев'яну паличку і, загнувши кутик, починайте щільно накручувати. Потім обережно витягніть

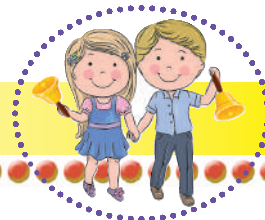
паличку, загніть кінчики, аби трубочка нагадувала ручку справжньої парасольки.

Крок 6. Покладіть ручку на парасольку і склейте докупи. Прив'яжіть на верхівку міцну нитку.

Підвісьте парасольку на бажане місце. Осінній декор готовий!

Козачата

Слова: Ольги Яворської

Музика: Микола Ведмедеря

Легко

Ми ма - лень - кі ко - за - ча - та, Ста - нем справж-ні-ми людь-
-ми. Ми ко-ха-єм рід-ну піс-ню, Ук-ра-ї-ну лю-бим
ми! Ук-ра-ї-на - на-ша ма-ти І про не-ї віль-ний спів. Ми ве-
-се-лі ко-за- ча- та. Ми - на-щад-ки ко-за - ків!

Ми – маленькі козачата,
Станем справжніми людьми.
Ми кохаєм рідну пісню,
Україну любим ми!

Приспів:

Україна – наша мати,
І про неї вільний спів.
Ми – веселі козачата,
Ми – нащадки козаків!

Ми шануєм рідне слово,
В ньому вірність і краса.
Ми – маленькі козачата,
Наша пісня не згаса!

Приспів.

Хай злітає рідна пісня,
Наче чайка в небеса!
В ній – ясна душа народу,
В ній – надія і краса!

Приспів.

Відгадай

Він могутній, наче дуб,
Дуже довгий носить чуб,
Серце він хоробре має,
Україну захищає.

(Козак)

Чималеньким виростає,
Міць з роками набирає.
Може жити сотні літ,
Має величезний рід.

(Дуб)

Круглий, мов сонечко,
Щедрий, мов літечко,
На черінь просунеться,
Стоїть – красується.
З печі – на блюдо,
Їжте мене, люди!

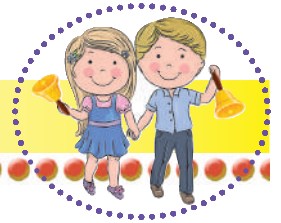
(Корочка)

У хазяїна живу,
Сіно їм, овес, траву.
Працьовита я, грайлива,
Довгий хвіст, пухнаста грива.

(Кобила)

Легенди про козаків

Сторінка народознавства з Ольгою Сенишин

Українці згадують про козаків не тільки 1 жовтня, коли святкується День козацтва (14 жовтня за старим стилем). Про їхнє життя та звичаї ми чуємо ще з дитинства та шануємо за їхню столітню запеклу боротьбу за незалежність України. Козацтво вже століттями живе в казках, оповідях, бувальщинах та легендах, які передавалися з покоління в покоління. Вони залишаються для нас цінним інформативним джерелом. Із них надихалися й численні відомі українські митці, що створили незабутні образи козаків в образотворчому мистецтві, музиці та різножанрових художніх творах. Описані там військові подвиги козацтва надихають і сучасних українських воїнів, які продовжують це нелегке завдання.

1. Козацька сторожа (легенда Поділля)

Від ріки Орелі аж по ріку Кінську козаки побудували земляні укріплення. Такі укріплення називаються редутами. У кожному редуті був курінь на 50 чоловік.

Із редутів козаки висилали в степи пікети й розвідки.

Біля кожного редута ставили фігури. Це були хитромудро збудовані маяки. За їх допомогою можна було швидко оповістити увесь край про несподіваний ворожий набіг. Кожна фігура складалася з 20 смоляних бочок. Щоб не трапилося пожежі, такі фігури ставили подалі від редута. Удень і вночі біля кожної пильнували вартівці. Від редута до редута снували козаки, чоловік по 5 і більше. Як вглядять татарву, то й чкурнуть до укріплення. Там осавул звелить запалювати фігуру. По інших редутах побачать і собі запалюють. Так в одну годину козаки увесь край оповістять, щоб люди рятувалися.

2. Легенда про чуб козака

Козацький чуб був символом відваги, мужності, готовності померти в бою. Чуб називають ще *оселедець*, *чуприна*, і він був відзнакою приналежності до лицарського стану. Тільки після посвяти в козаки, тобто, першого бою, морського походу, випробувань, можна було вистригти собі чуба. Носили чуба завжди, закрутивши за ліве вухо. Джури, боя-

гузи, селяни не могли носити таку зачіску, а для козака обрізання чуба вважалося ганьбою. За легендою, чуба козаки відрощували не просто так. Саме за оселедця Господь, змилостившись, міг витягти козака з пекельного вогню чи забрати на небеса з бою.

3. Як Іван Сірко татар переміг

Давним-давно, як Іван Сірко був кошовим отаманом Запорозької Січі, запорожці в похід пішли. Татари тим часом дізналися про це, набігли на Січ та поневолили християн. Полонені плакали так, що аж земля стогнала, татари були немилосердними та вдаряли їх нагайками й підганяли.

Сірко почув про те й вирішив вивольнити полонених. Зібрав козаків у погоню за татарами й летів, немов птах. Татар виявилось занадто багато, тож козак вирішив використати хитрість. Зупинив коня і козакам-братчикам наказав чекати. Сам же красивим хортом перекинувся і побіг

до татар. Їм хорт сподобався, нагодували татари Сірка в образі тварини й забрали до себе. А хорт, як сіли всі відпочивати, нагнав на них сон. Потім кувирть – і знову зробився чоловіком! Татар всіх порубав, визволив полонених християн та й пішов далі з козаками гуляти!

4. Легенда про Меч Єдності

Коли Січ була знищена, козаки розійшлися: хто на Кубань пішов, хто за Дунай, хто на Галичину. Коли ж усі вони знову зберуться в одному місці, з їх шабель ковалі почнуть кувати Меч Єдності. Це триватиме довго, знову і знову приходимуть нові й нові козаки та будуть приносити свої шаблі. Будуть сипатися іскри з-під величезних ковальських молотів, піт заливатиме очі в цій нелегкій справі, почервоніє метал у величезній печі. Тим часом злі сили заважатимуть ковалям з усіх сил, спокушатимуть золотом, владою і прославлянням. Та ковалі не здадуться і продовжать справу. Коли ж Меч Єдності буде готовий, зійдуться знову всі козаки разом, піднімуть меча і воскресять Козацьку Матір-Січ!

Пишаємося нашими дітьми!

*Хор «Ясниця» Галацької Філії Союзу українців Румунії
на 28-му Міжнародному Фестивалі
Турецько-Татарського Народного Танцю, Пісні та Костюму, м. Констанца*

*Українські учні та вчителі із с. Бирна
на тематичній екскурсії, організованій Тіміською Філією СУР*